KUTSESTANDARD

Logopeed, tase 7

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Logopeed, tase 7	7

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	**Nimetus kutsetunnistusel**
Kliiniline logopeed	Kliiniline logopeed

A-osa
KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Logopeedi töö eesmärgiks on:
- kommunikatsioonivõime, s.t suulise ja kirjaliku kõne loome- ja mõistmisoskuse, hääle ning mitteverbaalse suhtlemise arendamine ja/või parandamine;
- neelamisfunktsiooni kujundamine ja/või taastamine.

Oma töös lähtub logopeed kutse- eetikast.

Logopeedi põhilisteks tööülesanneteks on:
- kommunikatsiooni- ja neelamishäirete väljaväljaselgitamine (logopeediline diagnostika);
- kommunikatsiooni- ja neelamishäirete ennetamine (preventsioon);
- kommunikatsioonivõime ja/või neelamisfunktsiooni arendamine, taastamine ja kompenseerimine;
- kommunikatsiooni- ja/või neelamishäirega isiku, tema lähedaste ja teiste erialade spetsialistide nõustamine.

Logopeediline diagnostika on protsess, mille käigus uurib logopeed inimese kommunikatsioonivõimet ja neelamisfunktsiooni, selgitab välja kliendi võimalikud häired, kaasates vajadusel teisi spetsialiste. Oluline on arvestada samal ajal ka kliendi toimivaid funktsioone, oskusi ning suhtlus-, õpi- ja töökeskkonna tingimusi edasise teraapia planeerimiseks.
Kommunikatsioonihäirete ennetamine seisneb riskirühmade väljaselgitamises ja sobiva suhtluskeskkonna kujundamises. Oluline on ühiskonna teavitamine kommunikatsiooni- ja neelamishäiretega inimeste probleemidest ja nende abistamise võimalustest logopeedilises töös.
Kommunikatsioonivõime ja/või neelamisfunktsiooni arendamine, taastamine ja kompenseerimine kulgeb logopeedilise õpetuse ja/või ravi käigus. Paljudel juhtudel on vaja teiste spetsialistide abi.
Logopeediline töö on sisult ja meetoditelt kliendi õpetuslik ja psühholoogiline suunamine ja mõjutamine. Olulisel kohal on keskkonnatingimuste loomine või kohandamine kommunikatsioonivõime ja/või neelamisfunktsiooni kompenseerimiseks, kujundamiseks või taastamiseks.
Logopeedilise töö eesmärk on aidata kliendil/patsiendil (re)integreeruda igapäeva ellu ja säilitada või tõsta tema elukvaliteeti.
Logopeed töötab nii laste kui täiskasvanutega haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalasutuses (sh rehabilitatsiooniasutustes) või erapraksises.
Tervishoiuteenust osutav logopeed spetsialiseerub kliiniliseks logopeediks, kes tegeleb lisaks kõne- ja keelehäiretele ka hääle- ja neelamishäirete diagnoosimise ja teraapiaga.
Logopeedi töös on vajalik pidev enesetäiendamine ja supervisioon.

A.2 Tööosad

A.2.1 Kommunikatsioonivõime ja neelamisfunktsiooni hindamine.
A.2.2 Hindamistulemuste analüüsimine ja tõlgendamine.
A.2.3 Logopeedilise töö planeerimine, läbiviimine ja kokkuvõtte tegemine.
A.2.4 Nõustamine.

Spetsialiseerumisega seotud tööosad
Kliiniline logopeed A.2.5 Kommunikatsioonivõime ja neelamisfunktsiooni hindamine. A.2.6 Logopeedilise töö planeerimine, läbiviimine ja kokkuvõtte tegemine. A.2.7 Nõustamine
A.3 Töö keskkond ja eripära
Logopeed töötab nii laste kui täiskasvanutega haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalasutuses või erapraksises. Logopeedi töö on vaimne ning eeldab pidevat suhtlemist. Logopeed töötab pidevalt muutuvas olukorras, mis tuleneb klientide erinevatest kommunikatsiooniprobleemidest, vanusest ja motivatsioonist. Logopeed peab oma töös tagama kliendi konfidentsiaalsuse. Tööks on vaja eraldi ruumi, mille sisustus võimaldab töötada eriealiste ja -vajadustega inimestega nii individuaalselt kui ka grupis. Töö on psühholoogiliselt pingeline ja nõuab sageli ka lähikontakti kliendiga. Reeglina on logopeediline töö pikaajaline protsess.
A.4 Töövahendid
Esemelised-, pildilised ja tekstilised hindamis- ja teraapiamaterjalid, kommunikatsiooni toetavad vahendid, stetoskoop, müofunktsionaalsed vahendid (nt erinevad sondid, sensoorse stimulatsiooni vahendid jm), tagasiside vahendid (sh tehnilised vahendid, peegel), arvuti ja spetsiaalsed arvutiprogrammid.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Logopeedilt eeldatakse empaatia-, analüüsi- ja otsustusvõimet, usaldusväärsust, pingetaluvust ja loomingulisust. Logopeedil peavad olema hea meeskonnatöö- ja suhtlemisvõime. Olulisel kohal on ka motiveerimisvõime.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Logopeedil ja kliinilisel logopeedil on erialane kõrgharidus magistritasemel.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Logopeed, kliiniline logopeed.

B-osa
KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Logopeedi kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 - B.2.4 ja B.2.8 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Kommunikatsioonivõime ja neelamisfunktsiooni hindamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) selgitab arengu- ja/või haigusloo põhjal välja kliendi pöördumise põhjuse ja vajaduse; 2) kogub andmeid kliendilt, pereliikmetelt ja teistelt spetsialistidelt arengu- ja/või haigusloo täpsustamiseks, kasutades vaatlust, küsitlust ning asjakohast dokumentatsiooni; 3) valib, koostab ja kohandab uuringuks vajalikke komplekssed ja originaalseid hindamismeetodeid ja –vahendeid lähtuvalt kliendi probleemist, vanusest ja uuringu ajalisest kestusest; 4) uurib kommunikatsioonivõimet (sh kõne, keel ja hääl) ja neelamisfunktsiooni; uurimise käigus muudab vajadusel materjali või võtte raskusastet, osutab abi ja hindab selle tulemuslikkust; fikseerib hinnangu andmiseks olulise teabe, kasutades korrektset erialakeelt; 5) hindab kogutud teabe piisavust diagnoosi püstitamiseks ja logopeedilise töö eesmärkide seadmiseks; vajadusel kaasab teisi spetsialiste kliendi täiendavaks uurimiseks.	
Hindamismeetod(id):	

juhtumianalüüs intervjuu vormis või töökohal jälgimine.	
B.2.2 Hindamistulemuste analüüsimine ja tõlgendamine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad: 1) määratleb uurimisel avaldunud kommunikatsiooni- ja/või neelamishäire tunnused ja analüüsib nendevahelisi seoseid; 2) kirjeldab kokkuvõtlikult kommunikatsiooni- ja/või neelamishäire avaldumist ning püstitab diagnoosi; võimalusel määrab häire raskusastme ja alaliigi; 3) märkab kõnet asendavate ja toetavate vahendite kasutamise vajadust ja konsulteerib vastavalt spetsialiseerunud logopeediga; 4) suunab vajadusel kliendi teiste spetsialistide konsultatsioonile (näit psühholoog, eripedagoog, füsioterapeut, tegevusterapeut, eriarst jt).	
Hindamismeetod(id): juhtumianalüüs intervjuu vormis või töökohal jälgimine.	
B.2.3 Logopeedilise töö planeerimine, läbiviimine ja kokkuvõtte tegemine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad: 1) valib teraapiameetodi ja -vormi, teraapiaseansside sageduse lähtuvalt kliendi diagnoosist, häire raskusastmest, tema võimetest, vajadustest ja keskkonnast; 2) koostab teraapiaplaani ja viib selle ellu, rakendades teadus – ja tõenduspõhiseid metoodikaid; 3) kujundab keelelisi vahendeid (näit grammatilised vormid ja lausemallid, sõnavara jm), kõnelisi osaoskusi, mida patsient rakendab suhtlemisel ja tunnetustegevuses, sh õpitegevuses; 4) kujundab oraalmotoorseid oskusi ning nende kasutamist hääldamisel ja söömisel; neelamishäire ilmnemisel suunab kliendi kliinilise logopeedi juurde; 5) osaleb kuulmisimplantaadiga patsientide puhul kõnekuulmise ja -arenduse protsessis; 6) osaleb kliendi IAK (individuaalne arengukava) või IÕK (individuaalne õppekava) koostamisel ja rakendamisel meeskonnaliikmena; 7) hindab teraapias kasutatavate meetodite ja töövõtete tulemuslikkust ning muudab vajadusel töö eesmärke ja/või meetodeid; 8) hangib, kaasajastab ja kohandab hindamis- ja teraapiavahendeid ning järgib nende kasutamisel ohutus- ja hügieeninõudeid; 9) võtab vajadusel kasutusele kõnet toetava või asendava suhtlusvahendi ja suunab kliendi tehnilise abivahendi saamiseks vastavalt spetsialiseerunud logopeedi juurde; 10) hindab logopeedilise töö tulemuslikkust, teeb kokkuvõtte ja annab kliendile ja/või tema lähedastele sellest tagasisidet ning koostöös kliendiga kavandab edasise tegevuse.	
Hindamismeetod(id): juhtumianalüüs intervjuu vormis või töökohal jälgimine.	
B.2.4 Nõustamine	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1) konsulteerib ja/või nõustab klienti, tema lähedasi ja teisi spetsialiste kommunikatsioonihäire olemuse, sobiva arengukeskkonna ja logopeedilise abi võimaluste kohta; 2) nõustab klienti, tema lähedasi ja teisi spetsialiste sobiva suhtluskeskkonna kohandamisel/loomisel, vajadusel konsulteerib kõrgema kvalifikatsiooniga logopeedi või kliinilise logopeediga; 3) õpetab klienti, tema lähedasi või teisi meeskonnaliikmeid kõnet toetavat või asendavat suhtlusvahendit kasutama igapäevases suhtluses, konsulteerides kõrgema kvalifikatsiooniga logopeediga; 4) tutvustab lapsevanematele lapse kõne arendamiseks sobivaid meetodeid ja võtteid; 5) nõustab õpetajaid õppe- ja arendustegevuse individualiseerimise, õppematerjali valiku ja kohandamise kohta, lähtudes kliendi kommunikatsiooni erivajadustest; 6) nõustab klienti, tema lähedasi ja teisi spetsialiste sobivaima söömisasendi, toidukonsistentsi ja söömiseks vajalike abivahendite kohta, et tagada ohutu neelamine; 7) selgitab kliendile ja/või tema lähedastele arusaadavalt nende rolli ja ülesandeid teraapiaprotsessis.	
Hindamismeetod(id): juhtumianalüüs intervjuu vormis või töökohal jälgimine.	

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Kliinilise logopeedi kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 - B.2.4 ja B.2.8 ning spetsialiseerumisega seotud kompetentside B.2.5 – B.2.7 tõendamine.

Kliiniline logopeed	
B.2.1 Kommunikatsioonivõime ja neelamisfunktsiooni hindamine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad: 1) selgitab arengu- ja/või haigusloo põhjal välja kliendi pöördumise põhjuse ja vajaduse; 2) kogub andmeid kliendilt, pereliikmetelt ja teistelt spetsialistidelt arengu- ja/või haigusloo täpsustamiseks, kasutades vaatlust, küsitlust ning asjakohast dokumentatsiooni; 3) valib, koostab ja kohandab uuringuks vajalikke komplekseid ja originaalseid hindamismeetodeid ja –vahendeid lähtuvalt kliendi probleemist, vanusest ja uuringu ajalisest kestusest; 4) uurib kommunikatsioonivõimet (sh kõne, keel ja hääl) ja neelamisfunktsiooni; uurimise käigus muudab vajadusel materjali või võtte raskusastet, osutab abi ja hindab selle tulemuslikkust; fikseerib hinnangu andmiseks olulise teabe, kasutades korrektset erialakeelt; 5) hindab kogutud teabe piisavust diagnoosi püstitamiseks ja logopeedilise töö eesmärkide seadmiseks; vajadusel kaasab teisi spetsialiste kliendi täiendavaks uurimiseks.	
Hindamismeetod(id): juhtumianalüüs intervjuu vormis või töökohal jälgimine.	
B.2.3 Logopeedilise töö planeerimine, läbiviimine ja kokkuvõtte tegemine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad: 1) valib teraapiameetodi ja -vormi, teraapiaseansside sageduse lähtuvalt kliendi diagnoosist, häire raskusastmest, tema võimetest, vajadustest ja keskkonnast; 2) koostab teraapiaplaani ja viib selle ellu, rakendades teadus – ja tõenduspõhiseid metoodikaid; 3) kujundab keelelisi vahendeid (näit grammatilised vormid ja lausemallid, sõnavara jm), kõnelisi osaoskusi, mida patsient rakendab suhtlemisel ja tunnetustegevuses, sh õpitegevuses; 4) kujundab oraalmotoorseid oskusi ning nende kasutamist hääldamisel ja söömisel; neelamishäire ilmnemisel suunab kliendi kliinilise logopeedi juurde; 5) osaleb kuulmisimplantaadiga patsientide puhul kõnekuulmise ja -arenduse protsessis; 6) osaleb kliendi IAK (individuaalne arengukava) või IÕK (individuaalne õppekava) koostamisel ja rakendamisel meeskonnaliikmena; 7) hindab teraapias kasutatavate meetodite ja töövõtete tulemuslikkust ning muudab vajadusel töö eesmärke ja/või meetodeid; 8) hangib, kaasajastab ja kohandab hindamis- ja teraapiavahendeid ning järgib nende kasutamisel ohutus- ja hügieeninõudeid; 9) võtab vajadusel kasutusele kõnet toetava või asendava suhtlusvahendi ja suunab kliendi tehnilise abivahendi saamiseks vastavalt spetsialiseerunud logopeedi juurde; 10) hindab logopeedilise töö tulemuslikkust, teeb kokkuvõtte ja annab kliendile ja/või tema lähedastele sellest tagasisidet ning koostöös kliendiga kavandab edasise tegevuse.	
Hindamismeetod(id): juhtumianalüüs intervjuu vormis või töökohal jälgimine.	
B.2.4 Nõustamine	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1) konsulteerib ja/või nõustab klienti, tema lähedasi ja teisi spetsialiste kommunikatsioonihäire olemuse, sobiva arengukeskkonna ja logopeedilise abi võimaluste kohta; 2) nõustab klienti, tema lähedasi ja teisi spetsialiste sobiva suhtluskeskkonna kohandamisel/loomisel, vajadusel konsulteerib kõrgema kvalifikatsiooniga logopeedi või kliinilise logopeediga; 3) õpetab klienti, tema lähedasi või teisi meeskonnaliikmeid kõnet toetavat või asendavat suhtlusvahendit kasutama igapäevases suhtluses, konsulteerides kõrgema kvalifikatsiooniga logopeediga; 4) tutvustab lapsevanematele lapse kõne arendamiseks sobivaid meetodeid ja võtteid; 5) nõustab õpetajaid õppe- ja arendustegevuse individualiseerimise, õppematerjali valiku ja kohandamise kohta, lähtudes kliendi kommunikatsiooni erivajadustest;	

6) nõustab klienti, tema lähedasi ja teisi spetsialiste sobivaima söömisasendi, toidukonsistentsi ja söömiseks vajalike abivahendite kohta, et tagada ohutu neelamine; 7) selgitab kliendile ja/või tema lähedastele arusaadavalt nende rolli ja ülesandeid teraapiaprotsessis.
Hindamismeetod(id): juhtumianalüüs intervjuu vormis või töökohal jälgimine.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.5 Logopeed, tase 7 kutset läbiv kompetents	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad: 1) arvestab logopeedilise töö planeerimisel ja korraldamisel patsiendi kognitiivsete võimete, tervisliku seisundi ja lähikeskkonna (sotsiaalne ja füüsiline keskkond) teguritega; 2) tagab kliendile/patsiendile optimaalse kommunikatsioonivõimaluse, arvestades tema elu- ja töökeskkonda ja vajadusi 3) dokumenteerib oma tegevuse - uuringu käigu, tulemused, hinnangud, teraapiaplaani ja kokkuvõtted, kasutades korrektset erialaterminoloogiat ja emakeelt; 4) kasutab klientide ja nende lähedastega suheldes vestluse juhtimise ja aktiivse kuulamise tehnikaid; 5) osaleb multidistsiplinaarse meeskonna töös 6) valdab emakeelt tasemel C2, riigikeelt tasemel B2, võõrkeelt tasemel B1, patsiendi emakeelt tasemel C2 ja hääldab vastavalt emakeele kõnenormile; 7) kasutab arvutit tasemel AO1-AO7 ja rakendab erialast arvuti tarkvara.	
Teadmised: 1) kuulmis-, kõne-, hääle-, neelamis- ja hingamiselundite anatoomia, füsioloogia ja patoloogia; 2) neuroloogia ja neurofüsioloogia ning nende seosed kõnearengu ja –häiretega; 3) foniaatria ja ortodontia alused ja seosed hääle- ja kõnehäiretega; 4) kõne-, keele-, hääle- ja neelamishäirete sümptomaatika ja mehhanismid; 5) meditsiini- ja sotsiaalvaldkonnas kasutusel olevad kõnehäireid haaravad klassifikatsioonid (rahvusvaheline haiguste klassifikatsioon – RHK/ICD, rahvusvaheline funktsioneerimisvõime, vaeguste ja tervise klassifikatsioon - RFK/ ICF jt) 6) emakeele lingvistilised alused; 7) kõnetegevuse psühholingvistika ja neuropsühholoogia alused; 8) tunnetustegevuse ja käitumise mehhanismid eakohase ja hälbiva arengu korral ning nende seosed kõne arengu ja –häiretega; 9) inimese eakohane ja hälbiv areng sõltuvalt vanusest; 10) kõne-eelse ja kõne arengu seaduspärasused; 11) patsiendi põhidiagnoosist tulenevad käitumise võimalikud eripärad; 12) kommunikatsioonivõime ja/või neelamisfunktsiooni uuringu võimalused, meetodid ja vahendid, sh neelamise sõeluuringu meetodid; 13) info kogumise meetodid diagnoosi täpsustamiseks ja töö planeerimiseks; 14) kõneteraapia teadus- ja tõenduspõhised metoodikad 15) logopeedi tööd puudutav seadusandlus ja reeglistik 16) andmekaitse alused.	
Hindamismeetod(id): läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa
ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-31052012-3.1/6k

2. Kutsestandardi koostajad	Aita Kolts, SA Viljandi Haigla Anna-Liisa Sutt, The Prince Charles Hospital, Austraalia; Eesti Logopeedide Ühing Birgit Kaasik, SA Tallinna Lastehaigla Helen Saareoja, SA Tallinna Lastehaigla, Eesti Logopeedide Ühing Linnu Mae, Eesti Logopeedide Ühing, Tallinna Tondi Põhikool, Tallinna Õppenõustamiskeskus, Adeli Eesti Rehabilitatsioonikeskus Marika Padrik, Tartu Ülikool, Tartu Hariduse Tugiteenuste Keskus
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	9
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	31.05.2012
6. Kutsestandard kehtib kuni	26.03.2013
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2266 Audioloogid ja logopeedid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Speech and language therapist, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja tööülesanded	
Lisa 2 Logopeedi kutse-eetika	
Lisa 3 Mõisted	
Lisa 4 Arvuti kasutamise oskused	
Lisa 5 Keelte oskustasemete kirjeldused	